

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 13

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
“Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”
м. Київ, МАУП, 26 березня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 25.02.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук., проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук., проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук., проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук., проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук., доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук., проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 13: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. “Управління бізнесом в умовах глобальної нестабільності”, 26 березня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 300 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам реформування системи управління бізнесом в умовах розгортання кризових ситуацій та глобальної нестабільності.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, керівників та власників бізнесу, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і бізнесу.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Юсеф Нахля

Современные глобальные особенности влияния на социально-экономическое, научно-техническое и культурное развитие стран Ближнего Востока..... 125

Пожар Є. П.

Формування сектора соціальної економіки в Україні 130

Дубняк М. О.

Взаємодія держави та транснаціональних корпорацій як проблема стратегічного менеджменту 133

Говтвяниця Н. В.

Соціальні аспекти розвитку бізнесу в умовах глобальної нестабільності 136

Корінчевська І. А.

Відпрацювання моделі навчання персоналу підприємств та цивільного населення домедичної допомоги у випадку надзвичайних ситуацій та терористичних актів..... 139

Красногор О. В., Клінова І. Ю.

Функції та повноваження Президента України 143

Заросило В. В.

Напрями класифікації спортивно масових заходів, як одного з видів культурно-видовищних заходів..... 149

Євчук Т. В.

Роль та обсяги повноважень прокуратури в Російській імперії та в Україні..... 153

Алили Парвин Назим огли

Развитие Азербайджана в рамках европейской интеграции 157

Пашняк А. М.

Міжнародний туризм: актуальність та перспективи розвитку..... 160

Кіщенко Ю. В.

Суспільне мовлення як консолідуючий чинник українського суспільства 165

ДЕРЖАВНЕ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Воронов О. І.

Державне регулювання бізнесу методом групового ухвалення управлінських рішень 167

Дікарев О. І., Краснощек О. В., Зваженко Ю. В., Накалюжна А. С.

В пошуках стратегій енергетичного права та дипломатії в контексті зростання політичних ризиків “вуглецевої демократії” 171

Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф.

Економічна безпека України в умовах глобальної нестабільності 175

Якімов В. В.

Правові аспекти забезпечення принципу децентралізації на сучасному етапі 180

Міхатуліна О. М.

Порівняльне господарське законодавство та шляхи його застосування в господарському праві України 186

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 13, с. 175–179

Низькотехнологічна, олігархічна модель економічного розвитку України, йдеться у Стратегії національної безпеки України 2014 року, деформована економічна політика, фактично спрямована на привласнення суспільних ресурсів, надмірна залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішнього ринку в сукупності створили передумови для глибокої економічної кризи.

Безробіття, бідність, соціальна несправедливість породжують протестні настрої в суспільстві та використовуються зовнішніми і внутрішніми силами для соціально-економічної та політичної дестабілізації в Україні. Збройний конфлікт на території держави, ризики подальшого загострення політичної, економічної та інформаційної війни проти України критично загрожують її економічній безпеці, ускладнюють відновлення економічного зростання та довіри іноземних інвесторів [1, с. 7–8].

Серед дослідників, які системно досліджують питання державного регулювання соціально-економічних процесів, варто відзначити праці таких учених, як А. Баланда, О. Власюк, В. Геєць, О. Дзьобань, Я. Жаліло, зокрема у сфері соціально-економічної безпеки — С. Дорогунцов, Л. Ільчук, В. Ліпкан, О. Новікова, Г. Ситник, О. Пищуліна, Ю. Порохнявий, В. Паламарчук, А. Сухоруков, Г. Пастернак-Таранушенко та ін. [4, с. 150].

Пріоритетним напрямом реалізації стратегії національної безпеки України виступає економічна безпека, яку, на наш погляд, можна визначити як стан захищеності економіки, коли сукупність державних і суспільних гарантій забезпечує її сталий розвиток, захист пріоритетних інтересів народу, джерел його матеріального і духовного розвитку від внутрішніх і зовнішніх загроз [2]. Основними причинами глибокої економічної кризи в Україні, на думку експертів, є відсутність моделі трансформації економіки на ринкових засадах, яка б відповідала особливостям суспільства, а також відсутність надійної системи економічної безпеки. Досі не визначено систему індикаторів економічної безпеки та їх порогові значення, вихід за межі яких призводить до руйнівних процесів в економіці. Не запроваджено також і моніторинг ста-

ну економіки на основі зазначених індикаторів. Не здійснюється моделювання ситуацій та вироблення механізмів попередження негативних явищ в економіці [3].

Аналітиками Національного інституту стратегічних досліджень були визначенні у 1996 р. пріоритетні національні економічні інтереси України: створення самодостатньої, конкурентноспроможної, соціально спрямованої, потужної економіки; створення надійної системи економічної безпеки України; проведення рішучої боротьби з “тіньовою” економікою; зростання добробуту громадян; розвиток внутрішнього ринку та внутрішнього попиту; кардинальна модернізація виробництва та розвиток його наукомістких галузей; створення замкнених циклів виробництва стратегічно важливої продукції, зокрема військової техніки та озброєнь; вирішення державою соціальних проблем (безробіття, бідність, злочинність, житлове забезпечення тощо).

На основі експертного опитування, проведеного в Національному інституті стратегічних досліджень із залученням фахівців Центральних державних органів та інститутів Національної АН України, було визначено найбільш небезпечні загрози цим пріоритетним національним економічним інтересам України, що характерні, на жаль, і в наш час: відсутність системи економічної безпеки України; неефективність державного регулювання та керованості соціально-економічними процесами; зростання “тіньової” економіки, посилення її криміналізації; свідомі чи несвідомі дії представників вищих органів державної влади та управління, спрямовані на шкоду національним інтересам України; соціальна незахищеність значної частини населення, зростання бідності; непослідовність і безсистемність при здійсненні економічних реформ, відсутність власної моделі реформ та їхнього забезпечення; деформована структура виробництва, відсутність науково обґрунтованої структурної перебудови економіки; неефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків; неефективність управління державним сектором економіки; корупція в управлінській сфері; недосконалість національного законодавства, пов’язаного з регулюванням економічних процесів; домінування видобувних і базових галузей з низьким ступенем переробки сировини; енергетична криза; низький рівень замкнених циклів виробництва, стратегічно важливої продукції, зокрема військової техніки та озброєнь; низький рівень заробітної платні, відсутність мотивації до праці; значне падіння обсягів виробництва; незадовільна орієнтація на виробництво продукції проміжного споживання; застарілі технології у більшості галузей виробництва; витіснення України з частини зовнішніх ринків збуту продукції, зокрема в країнах СНД і Східної Європи; надмірна відкритість економіки України, невважена лібералізація зовнішньоекономічної діяльності.

В процесі вибудови системи забезпечення економічної безпеки України планувалося прийняти Концепцію економічної безпеки України і розробити на її основі Закон “Про економічну безпеку України”, що не зроблено і досі.

Аналітики Верховної Ради України, розглядаючи основні можливі загрози національній безпеці України в найбільш важливих сферах життєдіяльності суспільства, в економічній сфері визначили: неефективність системи державного регулювання економічних відносин; наявність структурних диспропорцій, монополізму виробників, перешкод становленню ринкових відносин; невирішення проблем ресурсної, фінансової та технологічної залежності національної економіки від інших країн; економічна ізоляція України від світової економічної системи; неконтрольований відплив за межі України інтелектуальних, матеріальних і фінансових ресурсів; криміналізація суспільства, діяльність “тіньових” структур [5, с. 12–14].

Якщо законодавці Верховної Ради України визначають пріоритетний національний інтерес в економічній сфері як “створення самодостатньої соціально орієнтованої ринкової економіки”, то аналітики Національного інституту стратегічних досліджень ставлять цей пріоритетний інтерес на другу позицію і визначають як “подолання економічної кризи”.

Пріоритетному національному інтересу України “подолання економічної кризи”, що проливає світло на систему індикаторів економічної безпеки держави та їх порогові значення, заважають і є найбільш небезпечними такі внутрішні загрози: падіння виробництва, руйнування промисловості (0,51–0,79–0,76); неефективність валютно-фінансового регулювання та економічних відносин (0,79–0,83–0,73); негативний вплив нагромадженого інфляційного потенціалу (0,78–0,73–0,67); структурно-технологічна незбалансованість економіки (0,73–0,78–0,79); криза платежів (0,7–0,9–1); міжрегіональні диспропорції в економічному розвитку (0,7–0,8–0,82); зростання “тіньової” економіки (0,63–0,76–0,81); нелегальний вивіз за межі України капіталів, продуктів, сировини, матеріалів (0,68–0,67–0,61); політичне протистояння (0,88–0,94–0,86) [6, с. 12, 18–19].

До найбільш небезпечних зовнішніх загроз цьому пріоритетному національному інтересу аналітики відносять: втрату традиційних ринків збуту, недосконалість економічних зв’язків (1–0,92–0,85); нанесення збитків Україні від санкцій міжнародних організацій (0,46–0,63–0,51); млявість інвестиційного процесу (0,45–0,43–0,56); недосконалість зовнішньоекономічної діяльності (0,69–0,62–0,62) [6, с. 12, 17].

Таким чином, державна стратегія національної економічної безпеки повинна передбачати: характеристику та класифікацію внутрішніх і зовнішніх загроз; визначення і моніторинг факторів, які підривають соціально-економічну систему держави; визначення критеріїв і параметрів, які характеризують національні економічні інтереси; формування економічної політики та необхідного механізму, що усуває або пом’якшує дію факторів, які підривають соціально-економічну систему держави; управління та координацію діяльності органів державної влади по забезпеченню економічної безпеки на національному, регіональному і глобальному рівнях [7, с. 115–129].

Стратегія 2014 року ставить забезпечення нової якості економічного зростання, досягнення європейських стандартів життя населення в основу економічної безпеки держави. Основним орієнтиром реалізації реформ в економічній сфері до 2020 року є наближення умов життя населення до європейських стандартів, досягнення економічних критеріїв, необхідних для набуття Україною членства ЄС, що потребує нової якості економічного зростання. Для цього пріоритетні зусилля держави мають бути спрямовані на: модернізацію економіки згідно з планом реформ Президента України.

“Стратегія – 2020” та переведення її на інноваційну модель розвитку через розширення високотехнологічного сектору економіки; створення сприятливого бізнес-середовища, ефективних стимулів до гідної праці, зокрема через обмеження корупції, дерегуляцію, сприяння розвитку підприємництва та інвестиціям; розширення та диверсифікацію ринків збуту української продукції, у тому числі через укладення та імплементацію угод про вільну торгівлю; створення умов для вступу до Організації економічного співробітництва та розвитку; залучення прямих іноземних інвестицій як інструменту забезпечення національної безпеки; ефективне використання кредитних ресурсів міжнародних фінансових інституцій;

підвищення стійкості до негативних зовнішніх впливів; забезпечення якісної та доступної для громадян медичної допомоги, у тому числі профілактичної, нової якості освітніх послуг; забезпечення ефективного соціального захисту осіб, які його потребують, у тому числі учасників антитерористичної операції на сході України. Економічна політика України має забезпечити готовність економіки до відбиття збройної агресії та мобілізацію ресурсів для попередження та нейтралізації загроз суверенітету і територіальній цілісності України [1, с. 14–15].

Отже, осмислення проблематики економічної безпеки засвідчує, що необхідно розробити систему забезпечення економічної безпеки як комплекс скоординованих, пов'язаних у часі і просторі, збалансованих за ресурсами заходів, адекватних як внутрішнім, так і зовнішнім загрозам, та визначити систему індикаторів економічної безпеки, їх порогові значення, вихід за межі яких призводить до руйнівних процесів в економіці.

Література

1. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки”. — К.: НІСД, 2014. — 148 с.
2. Державне управління регіональним розвитком України: моногр. / за ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліло. — К.: НІСД, 2010. — 288 с.
3. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави / Я. А. Жаліло. — К.: НІСД, 2009. — 336 с.

4. *Ілляш О. І., Васильців Т. Г.* Пріоритети державного регулювання у сфері соціально-економічної безпеки України // Стратегічні пріоритети. — 2014. № 3. — С. 150–156.
5. *Медвідь Ф. М., Медвідь М. Ф.* Економічна безпека в контексті загроз і небезпек національним інтересам України // Розвиток фінансово-правового забезпечення сучасної економіки: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 27 жовтня 2007 року / Відп. ред. к. е. н. І. П. Подмаркова. — Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2007. — С. 12–14.
6. *Національна безпека України, 1994–1996 рр.:* Наук. доп. НІСД / Редкол. О. Ф. Белов (голова) та ін. — К.: НІСД, 1997.
7. *Сухоруков А. І.* Врахування динамічних зв'язків у системах економічної безпеки / А. І. Сухоруков // Стратегічна панорама. — 2009. — № 2. — С. 115–129.